

Aile İçi Şiddetle Mücadelede Dinî Referanslar

Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Aile Nedir?

- ◆ Yeryüzünün en köklü, en eski ama eskimeyen kurumudur.
- ◆ Hayatta sahip olunabilecek en değerli hazinedir.
- ◆ Hem büyük bir nimet hem çetin bir imtihandır.
- ◆ Her aile özeldir ve her ailenin bir hikâyesi vardır.

Aileyi Tehdit Eden Olgu: Şiddet

- ◆ İslâm'ın temel kaynaklarında şiddet “zulüm” kavramıyla ifade edilir. Adaletin zıddı olan zulüm, sınırı aşmak, hak-hukuk gözetmemek, insaf ve vicdandan uzaklaşmaktır. Adalet ise her hak sahibine hakkını vermek ve her şeyi yerli yerine koymak, yani dengeyi ve hakkaniyeti korumaktır.
- ◆ İslâm'ın ilkeleriyle bağdaşmayan insan onurunu yok sayan şiddet kimden ve nereden gelirse gelsin insanlık suçu ve hak ihlalidir.

Cahiliye Nedir?

- ◆ *“Zorbalık esasına dayanan, şiddetten, barbarlıktan ve güçlünden yana gelişen hayat anlayışıdır.”*
- ◆ Toplumsal çözümlenin had safhaya ulaştığı ve derin bir ahlâk bunalımının yaşandığı zaman dilimi ‘cahiliye çağı’ olarak adlandırılmaktadır. Cahiliye, sadece bir çağa değil, bir zihniyete ve hayat tarzına işaret eder.
- ◆ Zulüm, sömürü, şiddet ve suistimal gibi damarlardan beslenen bu zihniyet, geçmişle sınırlı olmayıp bugüne de uzanabilmekte ve hatta geleceği tehdit etmektedir.

O Hâlde,

- ◆ Sevgili Peygamberimizle (s.a.s) başlayan cahiliye ile mücadele ve merhamet eksenli ahlâkî dönüşüm, şiddetin yaygınlaştığı her mekân ve zaman için geçerlidir.

Merhamet Nedir?

- ◆ Merhamet; sadece acımak değil, ahlâkî bir duruş sergileyerek acıtmamaktır.
- ◆ Gönül yumuşaklığı ve kalp inceliğidir.
- ◆ Muhatabını anlamak, kendini onun yerine koymaktır.
- ◆ Zulmün ve şiddetin değil, rahmetin insanı olabilmektir.
- ◆ Sevgili Peygamberimiz (s.a.s) buyurur ki, “*Merhamet etmeyene merhamet olunmaz.*” (Buhârî, Edeb, 18)

Merhamet

- ◆ Şiddetin çözümü.
- ◆ “*Rahmetim gazabımı geçti.*” buyuran Rabbimiz tarafından “*Âlemlere rahmet olarak gönderilen*” Son Peygamber’in yaşam tarzıdır.
- ◆ Acıma hissinden doğan sığ bir esirgeyicilik değil, varlığın onuruna saygıdan doğan derin bir şefkattir.

Merhamet

- ◆ Zülmün de adaletin de yaşı ve cinsiyeti yoktur. Kadınıyla erkeğiyle, genciyle yaşlısıyla, amiriyle memuruyla, zenginiyle yoksulluyla herkes birbirine karşı merhametli olmakla ve zulmetmemekle mükelleftir.

Farkındalık

- ◆ *“Şiddetin karşısında, merhametin yanında olmak ve ailede merhameti hâkim kılmak gerektiğine dair uyanış.”*
- ◆ Hz. Ömer bu farkındalığı şöyle anlatır: *“Biz Cahiliye döneminde kadına zerre kadar değer vermezdik. İslâm gelip de Allah onlardan bahsedince, kadınların da bizim üzerimizde hakları olduğunu anladık.”* (Buhârî, Libâs, 31)

Farkındalık Ne Kazandırır?

- ◆ İnsanın aynaya bakmasını, duygu ve davranışlarını görmesini, hatalarını değerlendirmesini sağlar.
- ◆ Farkındalık kişinin kontrol mekanizmalarını harekete geçirir.
- ◆ Dış disiplinin aksine, iç disiplin geliştirmeyi kolaylaştırır.
- ◆ Şiddetin önlenmesinde koruyucu ve önleyici önemli bir adımın atılmasını sağlar.

Zihin Kalıbı Nedir?

- ◆ Davranışlarımıza yön veren düşünce biçimleridir.
- ◆ Din, kültür, gelenek ve örf gibi birden çok kaynaktan beslenir.
- ◆ Önce bu kalıpların yardımıyla düşünür, karar verir, sonra ona göre davranırız.
- ◆ Dolayısıyla hatalı davranışı doğuran düşünce kalıbı değişmedikçe, bu kalıptan beslenen hatalı tutum ve davranışlar da düzelmez.
- ◆ Şiddetin ev içinde yaşanabilir ve doğal olduğuna dair düşünce kalıplarına sahip olan bir insan, aile fertlerine şiddet uygulamaktan çekinmez.

O Hâlde,

- ◆ Şiddetle mücadele, şiddeti besleyen zihin kalıplarıyla mücadeleyi gerektirmektedir.

Aile İçinde Şiddeti Doğuran Zihin Kalıpları

- ◆ Değer algısı
- ◆ Konum karmaşası
- ◆ Mülkiyet iddiası
- ◆ Yanlış namus telakkisi

Değer Algısı

- ◆ Allah'ın hem ilahi ödülünden hem cezadan bahsederken kadını ve erkeği ayrı ayrı zikretmesi onların "eşdeğer" oluşlarına işaret eder.
- ◆ İnsan, kendisiyle eşdeğer görmediği kişiye karşı hoyrat ve adaletsiz davranabiliyor!

Değer Algısı

- ◆ Oysa Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:
- ◆ *“Ey insanlar! Şüphe yok ki, biz sizi bir erkek ve bir kadından yarattık ve birbirinizle tanışmanız için sizi boylara ve kabilelere ayırdık. Allah katında en değerli olanınız, O’na karşı gelmekten en çok sakınanınızdır. Şüphesiz Allah hakkıyla bilendir, hakkıyla haberdar olandır.”* (Hucurât, 49/13)

Değer Algısı

- ◆ Irkı, rengi, dili ve cinsiyeti fark etmeksizin, her insan “halife” olarak yaratılmıştır.
- ◆ *“Halife: Kâinattaki düzene uyum sağlayabilecek güçlü, akıllı, sorumlu ve onurlu varlıktır.”*
- ◆ Rabbimiz şöyle buyuruyor:
- ◆ *“Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım.” (Bakara, 2/30)*
- ◆ *“O, sizi yeryüzünde halifeler kılandır.” (Fâtır, 35/39)*
- ◆ Yeryüzünün şerefli halifesi olmak, insan olarak yaratılmanın ayrılmaz vasfıdır. Bu varoluşsal değer: erkek ve kadının kul olma paydasında buluşması anlamına gelir.

Değer Algısı

- ◆ Kadın ve erkek:
- ◆ İnsan gerçekliğinin iki farklı ama birbirini tamamlayan boyutu
- ◆ Eşdeğere sahip iki varlık
- ◆ Varlığı gereği doğuştan değerli ve dokunulmazlık hakkına sahip iki can.

Konum Karmaşası

- ◆ Hz. Peygamber (s.a.s) insanın konumu hakkında şöyle buyurmuştur:
- ◆ *“Ey insanlar! Allah cahiliye gururunu ve atalarla övünme âdetini kaldırmıştır. İnsanlar iki gruptur: Birincisi iyi, takva sahibi ve Allah katında değerli kişi, diğeri ise günahkâr, isyankâr ve Allah katında değersiz kişidir. Bütün insanlar Âdem’in çocuklarıdır. Ve Allah, Âdem’i topraktan yaratmıştır.”* (Tirmizî, Tefsîru’l-Kur’ân, 49)
- ◆ Oysa insan, kendisiyle eş düzey görmediği kimseye karşı, rol ve konumunu kullanarak şiddet uygulayabiliyor!

Konum Karmaşası

- ◆ Rabbimiz şöyle buyuruyor: *“Sizden erkek olsun kadın olsun, hiçbir çalışanın amelini karşılıksız bırakmayacağım.”* (Âl-i İmrân, 3/195)
O hâlde kadın ve erkek;
- ◆ İmtihani birlikte göğüsleyen eş düzey iki varlıktır.
- ◆ Farklılıklarıyla birbirlerini yeni anlam dünyalarına taşır.
- ◆ Aralarında dikey değil, döngüsel ve bütünleyici bir ilişki vardır.

Konum Karmaşası

- ◆ Kadın ve erkek arasında dikey bir ilişki kurgulamanın meydana getirdiği en ciddi hasarlardan birisi eş olma bilincinin zedelenmesidir.
- ◆ *“Allah’ın varlığının belgelerinden biri de, kendileriyle huzur bulasınız diye sizin için kendi cinsinizden eşler yaratıp, aranızda sevgi ve merhamet var etmesidir. Bunda düşünen bir toplum için elbette ibretler vardır.”*
(Rûm, 30/21)

Konum Karmaşası

- ◆ *“Erkekler kadınları kollayıp gözetirler. Çünkü Allah insanların kimini kiminden üstün kılmıştır. Bir de erkekler kendi mallarından harcamakta (ve ailenin geçimini sağlamakta)dırlar.” (Nisâ, 4/34)*

Ayetin;

- ◆ Aile içi ilişkileri konu aldığı,
- ◆ Nafaka teminine ve koruyup kollama yükümlülüğüne işaret ettiği,
- ◆ Haktan ziyade sorumluluktan bahsettiği göz ardı edilmemelidir.

Konum Karmaşası

- ◆ Kadın ve erkek varoluşsal farklılıkları ile birbirlerinin hayatına anlam katan iki değerli varlıktır. Yüce Kitabımız, eşler arası ilişkiyi düzenlerken erkeklerin kadınlar, kadınların da erkekler üzerinde “maruf” ölçüsünde benzer haklarının olduğunu belirtir.
- ◆ *“Erkeklerin kadınlar üzerindeki hakları gibi, kadınların da erkekler üzerinde belli hakları vardır.” (Bakara, 2/228)*
- ◆ *“Kadınlar, erkeklerle birlikte bir bütünü tamamlayan diğer yarıdır.” (Ebû Dâvûd, Tahâret, 94)*

Konum Karmaşası

- ◆ Erkek ve kadın arasında mutlak itaati isteyen ast-üst ilişkisi kurmak ve güce dayalı bir iletişim geliştirmek aile içinde denge ve adaleti bozar.
- ◆ Oysa haklar ve sorumluluklar çift taraflıdır ve insaf ölçüleri gözetilerek paylaşılmalıdır.

Mülkiyet İddiası

- ◆ Yüce Rabbimiz şöyle buyuruyor: *“Bilesiniz ki göklerde ve yerde olan her şey Allah’ındır.”* (Yunus, 10/55)
- ◆ Canların sahibi Allah’tır!
- ◆ Oysa insan, birlikte yaşadığı varlıklar üzerinde sınırsız söz hakkına sahip olduğunu iddia edebiliyor!

Mülkiyet İddiası

- ◆ O zaman soralım: Mülk mü, emanet mi?
Eşini sahiplenme mi, eşinin sahibi olma mı?
- ◆ Sevgili Peygamberimiz (s.a.s) şöyle buyuruyor: *“Kadınlar hakkında Allah’tan korkun. Çünkü siz, onları Allah’ın emaneti olarak aldınız ve Allah’ın adını anarak (nikâh kıyıp) onları kendinize helâl kıldınız.”* (Müslim, Hac, 147)

Emanet Bilinci Nedir?

- ◆ Emanet, zayıflık değil, değer ifade eder.
- ◆ Emanet bilincine sahip bir insanın, diğeri üzerinde sınırsız egemenlik kurması düşünülemez.
- ◆ Emanet bilinci, sorumluluğı ve ahirette hesabı unutmamaktır.
- ◆ Dünya bize, biz birbirimize emanetiz.

Yanlış Namus Telakkisi

- ◆ ‘Namusluluk’ ya da ‘namussuzluk’ nitelemesinin ölçütü, cinsiyet odaklı olmamalıdır.
- ◆ Herhangi bir davranış, özü itibariyle ya ahlâkîdir ya da değildir.
- ◆ Her birey kendi namusundan sorumludur.
- ◆ Oysa insan, kadının namusundan sorumlu olduğuna inanıyorsa ve kendisinde cezalandırma hakkı buluyorsa şiddete başvuruyor!

Yanlış Namus Telakkisi

- ◆ *Kur'an-ı Kerim'de "Mümin erkeklere söyle gözlerini haramdan sakınsınlar, namuslarını korusunlar." emrinin hemen ardından, "Mümin kadınlara da söyle gözlerini haramdan sakınsınlar, namuslarını korusunlar." emri gelir. (Nûr, 24/30-31)*
- ◆ Ayet; namus olgusunun sadece kadına ait olmadığını, erkeğin de kadının da zinadan kaçınarak namusunu koruması gerektiğine işaret etmektedir.

Yanlış Namus Telakkisi

- ◆ İffet, kadınıyla erkeğiyle, genciyle yaşlısıyla her insana yakışan üstün bir meziyettir. Irz ve namus dokunulmazlığı, insanların ortak değeridir. Ailenin namus ve şerefini zedelediği iddiasıyla bir kadına yñnelen şiddet, apaçık bir cahiliye zulmüdür.
- ◆ Tñre ve namus cinayetlerinin dinî, hukukî ve insanî yönden kabul edilmesi mümkün değildir.

Sonuç

- ◆ Şiddet; görerek, duyarak ya da yaşayarak küçük yaştan itibaren öğrenilen ve içselleştiren bir davranıştır.
- ◆ Alışkanlıklardan, aileden, atasözlerinden, basmakalıp eğilimlerden beslenen bir yapıya sahiptir.

Sonuç

- ◆ Kadına şiddet uygulamayı meşru görmenin öncelikli nedeni kadının konumu ve ikincil değeri konusundaki düşünce yapısıdır.
- ◆ Kadının şiddet eksenli bir terbiye ile ıslah edilebileceği düşüncesi kültürelidir.
- ◆ Ne yazık ki kültür de dinin yanlış yorumlarından, batıl inanış ve hurafelerden etkilenmektedir.

Sonuç

- ◆ Aile bireylerini şiddetin odağına yerleştiren bütün bu zihniyet hastalıklarının tedavisi eğitim ve rehberlik çalışmalarından geçmektedir.
- ◆ Başkanlığımız bütün mensuplarıyla toplumu sağlam dinî bilgiyle buluşturarak şiddetin olmadığı bir gelecek inşa etmek için vahyin rehberliğinde merhameti hayatın her alanına hakim kılmak gayesiyle bütün eylem ve söylem bazında şiddetle mücadele etmektedir.
- ◆ Kadını şiddetin odağına yerleştiren her türlü anlayış, inanış, gelenek ve törenin karşısında durmaya kararlılıkla devam etmektedir.

Sonuç

- ◆ Şiddetle mücadelede ilkemiz, failden ziyade eyleme yönelik çalışmalar yapmaktır.
- ◆ Hedefimiz, şiddeti merhametle çözümlenektir.
- ◆ Önceliğimiz aile içinde şiddete zemin hazırlayan hatalı zihin kodlarıyla mücadele etmek ve doğru dinî bilgiyi toplumumuzda yaymaktır.

Sonuç

- ◆ Zira Rahmet Elçisi olan Sevgili Peygamberimiz (s.a.s) şöyle buyurmaktadır:
- ◆ *“Müslüman, elinden ve dilinden diğer Müslümanların zarar görmediği kimsedir.”* (Tirmizî, İman, 12)
- ◆ *“Allah’ın kadın kullarına vurmayın! Eşlerini döven kimselerin sizin hayırlılarınız olduğunu sanmayın!”* (Ebû Dâvûd, Nikâh, 41-42)

Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü